

Posamezna številka:
60 vinarjev.

TABOR* izhaja vsak dan, razven nedelje in praznikov, ob 18. uri z danom naslednjega dne ter stane celoletno 130 K., polletno 60 K., četrtletno 30 K., mesečno 10 K. Inerirati po dogovoru. Pri večkratni objavi popust.

Narodna se pri upravi "TABORA",
MARIBOR, Jurčičeva ulica št. 4.

POŠTNA PAVŠALIRANA

TABOR

Posamezna številka:
60 vinarjev.

UREDNIŠTVO se nahaja v Mariboru, Jurčičeva ul. št. 4, I. nadstropje. Telefon interurb. št. 276. UPRAVA se nahaja v Jurčičevi ulici št. 4, priloge, levo. Telefon št. 24. Št. SLS poštnoobkrožni račun št. 11.757.

Na naročila brez denarja se ne ozira. — Rokopisi se ne vrnejo.

Leto: I.

Maribor, četrtek 16. septembra 1920.

Številka: 17.

Atentat koroške plebiscitne komisije na naše pravice.

Demisija deželne vlade slovenske. — Antantni člani razmejitvene komisije odšli v Beograd.

Sodišče brez kompetence.

Maribor, 15. septembra.

Odkar je upravnik Mitrovič zasedel prestolico obmejne carinarne v Mariboru ozir. Špilju, smo postali daleč na zunaj glasoviti po izredno ostrih in hitro se izvršujočih rabsodbah in obsodbah. Dokler je šlo za večja sleparska vilhotapljanja ponarejenega ali zlorabno žigosanega nem. avstrijskega in madžarskega denarja, ali pa iztihotapljanje naših milijonov v Nem. Avstrijo, smo se veselili samo nad dejstvom, da se je po dolgih grožnjah v tem oziru vendarle začelo radikalno postopati proti vsem takim hudo-

delstvom. Toda ob vprašanju, kdo pravzaprav izreka te nagle, hude obsodbe, smo ostrmeli, ko se nam je reklo, da te obsodbe izvršuje upravnik carinarne g. Mitrovič, a mesto njega tudi kar njegovi organi, priprosti financarji — kar se je baje v Špilju prakticiralo. Videli smo, kako so gonili take obsojence v ječo tukajšnjega okrožnega sodišča in to je dalo povod še bolj nejasnim razlagam. Izvršil pa se je slučaj, ki je tem zagonetnim rabsodbam potegnil krinko ugibanj raz obraz in ki je povzročil, da se morajo za te rabsodbe zanimati tudi juristi na naših višjih pristojnih mestih, kajti sicer postanemo mi sokrivi že zloglaslo postalega sistema.

Pred več meseci so organi carinskega urada zasačili nekega železničarja, ko je iz Nem. Avstrije vtihotapil 2 kg saharina. Carinarna ga je obsodila na 3000 dinarjev globe. Ker teh ni mogel plačati, je dobil kar eno

leto ječe. In tako revež sedi že nekaj mesecev v tukajšnji jetnišnici. Kratko pred tem pa se je z drugim sličnim tihotapcem zgodilo nekaj čisto drugega: Po državnem mostu gresta moški in ženska, ki sta se stražniku zdela sumljiva. Ko ju hoče prijeti, skoči mož preko ograje 20 metrov visokega mostu v Dravo, med tem pa je ženska pobegnila s petinpol klogrami saharina. Mož je bil na magistratu ozir. policiji obsojen na — 3, reci tri dni zopora.

Občinstvo je začelo razmišljati o latinskem izreku: Si duo faciunt idem, non est idem (ako dva storita isto, ni isto). Vršile so se poizvedbe, ki so prinesle na dan naravnost gorostasne stvari iz črne knjige Mitrovičevih rabsodb. Ugotovilo se je, da je carinarna si prilastila monopol za vse kazni tličnih se carinskega, obmejnega prometa. Iz teh rabsodb je carinarna kasirala ogromne svote, glede katerih ne ve izvemuradno noben državljani, kako in kam se zaračunajo. In kakor že omenjeno, sedi v ječah tukajšnjega okrožnega sodišča nad ducat ljudi, obsojenih tudi na celo leto.

Ko je ta vzor-carinska uprava uvidela, da brez kontrole javnosti uganja lahko kar se ji zljubi, je šla še en korak dalje. Zopet je obsodila nekega tihotapca na izredno visoko denarno globo, katero je obsojeni takoj plačal. Toda carinski upravi to ni bilo še dovolj. Predstavila ga je poleg tega še tukajšnjemu sodišču, češ, naj ga še ono kaznuje po členu 100 zakona o finančnem proračunu za 1920. Kazensko sodišče se je izreklo za tako obsodbo nepristojno. Odstopilo je akt pojiščni oblasti. A tudi okrajno glavarstvo se ni smatralo pristojno; od-

takoj nato je izza razmaknjenih vej stopila k njemu mlinarica, sladka in udana prav tako kakor takrat, ko jo je bil prvkrat objemal. Stisnil jo je k sebi; a njegov objem ni bil nič več tako strasten kakor včasih.

»Zdi se mi, kakor da nekaj skrivaš pred menoj, mu je rekla mehko in se s svojim gorkim životom tesno privila k njemu.

Njegov obraz se je zresnil: »Odriniti mi bo treba nazaj na Dunaj, že drugi teden. To je. — In še nekaj sem ti mislil povedati... a noče mi zdaj z jezika.«

Zalostno se je nasmehnila:

»Saj sama vem vse, ni treba praviti!«

»Kaj veš?«

»Da ne boš jokal za menoj. Zdaj ti roje vse druge stvari po glavi, samo jaz ne. Tudi si že več kakor teden dni bolj hladen z menoj; ali nisem uganila? Pa nekoliko me imaš še zmerom rad, kajne?«

Solze so se zasvetile v njenih očeh.

»Ne takih besed, Mima, ne solz!«

— jo je pričel poljubljati na ustne.

»Ne mislim tako slabo, kakor se ti morda dozdeva, tudi nisem nikak hu-

stoplo je akt finančnem ravnateljstvu. To se je zopet zelo začudilo, ko je prvič slišalo o eksistenci tega člena 100 fin. zakona. Ker pri celem okrajn. finančnem ravnateljstvu ni bil na razpolago niti en izvod besedila tega talinstvenega paragrafa, je ravnateljstvo rekviriralo od carinarne prepis, a se je izreklo obenem istotako za kazensko obsodbo nepristojno. Akt je zdaj romal še na eno in zadnjo inštanco: na policijski komisariat, odkoder so ga izročili verižniškemu uradu; a niti tukaj niso vedeli kaj drugega z njim, poslali so ga zopet nazaj na kazensko sodišče. Tu se jim je ob smehu tega dolgega romanja akta zasmilil jetnik, vrgil so ga ven iz zopora, akt pa je romal — »ad acta«.

Zdaj še le so za te originalne rabsodbe doznale tudi višje oblasti. In so prišle šele po tej kurioziteti do prepričanja, da carinski uradi sploh nimajo nobene zakonite pravice, vršiti obsodbe radi tihotapstva, ampak da so za to pristojna le dohodarstvena sodišča, obstoječa iz juristov, finance in sodnje.

Potemtakem so vsi tihotapci, ki sedijo v tukajšnji jetnišnici, obsojene od oblasti, ki sploh nima pravice izrekat obsodbe. To se je na pristojnem mestu tudi povedalo. Toda naša carinarna se za mnenje naših oblasti bore malo briga. G. Mitrovič in njegovi financarji obsojajo naprej in naprej, to jih ne stane več kot kosček papirja, na katerega napišejo ime obsojenca in koliko mesecev ali let ima obsedeti pri okrožnem sodišču. Če se pojavi pri g. upravniku kak organ sodišča v svrhu uradne informacije v interesu katerega jetnikov, ga vrže kratkoma ven. A tudi na uradne dopise sodišča g. Mi-

doben človek. Pa vidiš — nič se nisi zmotila, kar bi rekla o meni.«

Vedno bolj rosne so postajale njene trepetalnice.

»Konrad, ničesar ti ne očitam. Vem, ti boš pozabil name. Me ženske smo pa drugače ustvarjene.«

»Ne vse!« — ji je naglo segel v besedo. »Ti imaš dobro, nepokvarjeno srce, s tisočero drugimi je pa naravnost narobe. A ne razumeš me. Mislim bom nate, ne bom te pozabil, tudi v mestu ne.«

Obadvema je postalo mehko pri srcu; čutila sta, da si imata še mnogo povedati, a sta kljub temu molčala, beseda ni hotela iz ust; Konrad si je tudi očital laž, ko ji je bil rekel, da bo mislil na njo. Naposled je postal razmišljen in nezvojen; povedal ji je, da bo prišel k njej v nedeljo še po slovo, in razšla sta se; zdelo se jima je pa, kakor da že zija med njima globok in širok prepad, ki ga ne bo več mogoče premostiti.

V nedeljo nato je bil Konrad dobro razpoložen, široke volje in poln humorja, kakor še ne kmalu. Vse dopoldne in še nekoliko čez ga je pri »Rdeči roži« napajal stric Andrej in mu pripovedoval svoje smešne do-

trovič principijelno ne odgovarja, tako da je v najvažnejših slučajih uradno poslovanje s carinarno sploh izključeno. In tako sedijo v tukajšnjih ječah ljudje po več mesecev, ne da bi se moglo dobiti od carinarne pojasnila, ki ga jetnišnica neobhodno potrebuje. To se je ob priliki inšpekcije predsedniku višjega sodišča javilo, a do slej se v tem oziru še ni ničesar izboljšalo.

Pripomnim še, da sme dohodarstveno sodišče izrekat take kazni le do 600 K. dočim carinarna, koje funkcijonarji nimajo visokošolske in juridične deloma niti srednješolske naobrazbe, obsoja kar na tisoče denarne globe in na gorostasne zoporne kazni. Dogaja pa se celo, da slučaj sploh ne pride pred obsodbo pri carinarni, ampak ga še hitreje odpravi kar finančna straža. Tako je bil nek tihotapec obsojen na 15.000 francoskih frankov, ozir. ker ni mogel plačati, na 1 leto zopora. Radovedni smo, če bodo merodajni faktorji iz teh škandaloznih razkritij izvajali konsekvence.

Zunanja in notranja politika.

* Razdelitev mandatov. Število volilnih okrožij in mandatov za volitve v konstituanto je sledeče: Srbija 31 volilnih okrožij, 146 mandatov; Bosna—Hercegovina 6 volilnih okrožij, 62 mandatov; Dalmacija 1 volilno okrožje, 10 mandat. (do demarkacijske črte); cela Dalmacija 21 mandatov; Hrvatska—Slavonija 9 vol. okrožij, 92 mandatov; Istra do Lloyd Georgeve linije 2 mandata; Slovenija 3 vol. okrožja, 40 mandatov; A-cona na Koroškem 5 mandatov, do Wilsonove linije 2 mand. več; Vojvodina 5 vol. okrožij, 44 mandatov. Jugoslavija

godke iz fantovskih let, na kosilo ga je povabil sam nadučitelj Piškovič — »Gospod Podlogar, pazite zdaj, ko boste prišli spet v mesto in vas bodo obhajale izkušnje, pazite, da vas ne zapelje lepi spol!«

»Ne bojte se, gospod nadučitelj, Sicer pa — na tiste vaše probleme, tudi ne bom več mislil!« — Doma mu je napravila mati cvrtja in oče se je odpravil proti krčmi po bokal vina. Šele pozno popoldne se je napotil v mlin.

»Povedal jim bo, kar ji gre, nič se nočem lagati«, je mislil spotoma. »Najina pota grede vsaksebi. Dobro, da ga imam malo preveč pod streho! In vino veritas!«

»Mislila sem že, da te ne bo«, mu je rekla, ko je stopil v sobo. Voljna in mehka, se je stisnila k njemu, in prišel jo je smehljuje k sebi.

»Sicer pa — po slovo sem pravzaprav prišel«, — je vstal naenkrat s stola in se še vedno smehljal.

Zardela je nekoliko.

»Povej čemu se smeješ?«

»No — kar tako. Ti bi menda radi videla, da bi jokal?«

Potrja, brez vsake vesele besede, je stala ob njem. (Konec prib.)

Ivan Vidmar:

MLINARICA.

(Novela.) (Dalje.)

»Neumna in otročja je, saj bi kmalu še govoriti ne znala.« ji je očital natihoma. »In bogvedi, kaj misli sama pri sebi, kaj morda pričakuje od mene? Zdaj, ko se bom poslovil od nje, se bo gotovo cunerila, da sem jo spravil v nesrečo ter da ne bo imela nič več mirne duše. Drugače je v mestu: mimogrede se ljubimo, hltimo dalje, vsak po drugi poti, in nihče ne gleda nazaj in se ne izprašuje, odkod in zakaj in kako.«

Zraven pa ga je vendar obšlo nekaj kakor tiho, polzavedno kehanje:

»Kako nehvaležen si, človek! S svojo gorko ljubeznijo te je preklenila nase in na ta samotni kraj, da ti je postal ljub in drag, ti pa greš in ji že v srcu očitaš njeno preprostost in nepokvarjenost.«

Se tisti dan o somraku se je napotil po stezi proti mlinu. V gošči tik potoka je dvakrat zažvižgal kakor kos — tako je navadno vedno naznanjal svoj prihod k ljubici — nato se je potuhnil in se skrivil v leščevje; kmalu je začul na prvi tihe ženske stopinje in

je razdeljena na 57 volilnih okrožij, mandatov pa ima krog 405.

* Konferenca v Aix les Bains. Millerand je sprejel v ponedeljek zjutraj romunskega ministra Take Jonescu. Ob 10. uri so se zopet pričeli razgovori med Millerandom in Giolittijem. Razprav so se udeležili tudi Aliotti, Longare, Berfelotti in Barrere. Razgovori so se nadaljevali tudi popoldne. V jutranji seji se je sprejela skupna izjava, ki se bode publicirala pa šele v teku večera. Na Lloyd Georgeja se je odposlal telegram s sledeče vsebino: Giolitti in Millerand se ne ločita, predno vam ne dopseljeta iskrene pozdrave. Ministrska predsedništva in Francije sta imela zopet priliko, ugotoviti popolno medsebojno dolžnost in potrebo tesne zveze med Italijo, Anglesko in Francijo radi rešitve evropskih problemov in zopetne obnove miru in normalnega položaja med narodi.

* Nova direktna pogajanja med Jugoslavijo in Italijo. Zadnje dni se množe vesti, da se prično že v najbližjih dneh, baje med 20. in 30. t. m. nova direktna pogajanja med Jugoslavijo in Italijo, radi rešitve jadranskega vprašanja. Tozadeven sestanek naših in italijanskih diplomatov se bo baje vršil nekje v bližini meje. Eni omenjajo kot kraj pogajanj Opatijo, drugi Postojno, tretji celo Ljubljano, i. t. d. Kot pesimisti imamo v te govorici malo zaupanja, vendar pa je mogoče, da se to res zgodi, posebno ker se je o tem razpravljalo tudi na konferenci ministrskih predsednikov v Aix les Bains.

* Jadranski zbor je poslal mirovni konferenci v roke Milleranda brzojavko v kateri zahteva v imenu vsega našega naroda pravico samoodločbe za zasedeno ozemlje ter protest proti proglasitvi D'Annunzijeve kvaternske regence. Pomagalo seveda ne bo nič.

* Od precej zanesljive strani smo izvedeli za dalekosežne dogodke, ki se baje lahko danes ali jutri izvrše na naši severo-zapadni meji in proti katerim je naša vlada storila že važne odredbe. Ne moremo pa razumeti, zakaj vlada, če je to res, ali pa tudi recimo, če ni res, molči, ter pusti ljudstvo, da v nepoučenosti razširja najgorostasnejše govornice.

* Demokratska manifestacija v Ljubljani. V nedeljo se je vršilo v Ljubljani veliko manifestacijsko zborovanje demokratske stranke. Zborovanje je vodil ravnatelj Anton Jug, govorila pa sta glavni urednik „Jutra“ dr. Albert Kramer ter ljubljanski podžupan dr. Karel Triller. G. Franko je po govorih predčital resolucijo, v kateri izražajo zborovalci svoje veselje, da so končno vendarle razpisane volitve, zahtevajo dalje, da se določi za našo državo enotno

zakonodajo, a decentralizirano upravo. Resolucija je bila enoglasno sprejeta.

Dnevna kronika.

„Balkan“ inozemsko podjetje? V Mariboru imamo kakih deset špedicijskih podjetij, po večini same inozemske ali pa domače židovske tvrdke. Ker se je naši jugoslovnski vladi to število židovskih ali nemških podjetij zdelo še premajhno, je v zadnjem času privabila še eno tujerodno tako podjetje „Blum in Popper“, katerega že ime pove, čigav je otrok. In kakor slišimo, je slovenski trgovec P. tej tvrdki odstopil svojo pisarno v Vetrinji ulici; ali je bil v to primoran in od koga, ali pa je to storil prostovoljno, to nam ni znano. Zato nam ob tej priliki tudi ne gre. Med vsemi temi podjetji imamo, kolikor nam znano, samo dve jugoslovnski tvrdki „Balkan“ in „Adrijo“. Dozdaj smo bili prepričani, da o „Balkanu“ pač ni treba, še posebej zatrjevati da je že od svojega obstoja sem priznava jugoslovnsko podjetje. Saj je obratni in osnovni kapital jugoslovnski in saj sestoji upravni svet — na čelu mu Srb Bogdanović — iz samih znanih slovenskih trgovcev: Mankoč (Trst), Lilek, Praprotnik in dr. (Ljubljana). Zakaj to pripovedujemo? Morda za reklamo? Ne! Ampak ponavljamo te širimo Jugoslavije dovolj znane stvari samo zato, da vsa javnost izve, kakšne Jugoslovne imamo mi pri vodstvu naše carinarne. G. upravnik Mitrovič si je namreč drznil to podjetje deklarirati kot — inozemsko! Zakaj? Zato, po njegovem mnenju namreč, ker ima „Balkan“ svojo centralo v — Trstu. Torej bo dosledno tudi Srb, Bogdanović, tedaj ožji domovinski brat gospoda Mitroviča — inozemec? In gg. Lilek, Praprotnik in drugi, kaj ne, sami inozemci? Styar izgleda presmešna tudi za kak humoristični list, ampak je po svojem ozadiju in po Mitrovičevih notranjih razlogih jako resna, tako resna, da jo moramo obesiti na veliki zvon. Račun namreč izgleda tako-le: Za g. upravnika Mitroviča vse nemško avstrijske špedicijske židovske tvrdke niso — inozemske, ker imajo svoje centrale v nam sovražni državi. Ampak „Balkan“ je inozemec, ker se je svojčas ustanovil v takrat še svobodnem Trstu in ima torej centralo v danes po Italijanih krivično zasedenem Trstu. Na podlagi take sodbe preganja ta gospod tukajšnjo podružnico „Balkanu“ kot „inozemsko“ podjetje. To je zvedela tudi čehoslovnska komisija na svoji konferenci v Mariboru. Zvedeti pa bi morala še sledeče: G. Mitrovič preganja „Balkan“ kot „inozemsko“ podjetje skoro gotovo na račun svoje „Adrije“, kateri priznava

pravico do izdaje carinskih deklaracij in katero tudi sicer podpira na način, da se on samega sebe pred javnostjo osumiči, da ga na to podjetje večje posebni interesi. Bog ne daj, mi nismo nasprotniki podjetja „Adrije“; nasprotno, le veseli nas, da imamo v Mariboru tudi na tem polju eno pristno jugoslovnsko podjetje več. Ali česar ne smemo trpeti, to je taka za nas ujedinjene brate preumazana konkurenca, toda konkurenca, ki je ne prakticira tvrdka sama, marveč njen pokrovitelj g. Mitrovič kot vodja SHS carinarne.

— Stari in novi čas. V Nem. Avstriji so vpeljali stari čas že v noči od 12. na 13. t. m. Ker imamo pri nas še vedno novi čas, se skuša to razliko pri odhodu vlakov zenačiti s primerno — zamudo. Ker namerava Jugoslavija še le s 1. oktobrom vpeljati normalni čas, se nam Nemci smejejo, češ, da smo za več ko 14 dni zadaj za njimi.

— Več snage na trgu! Lepo izdelano, okusno, vablivo pride zjutraj na trg surovo maslo, sir v različnih tvorbah in potvorbah. Razpoložo se na stojnice kar tako, brez pokrivala. Prisije solnce čimdalje bolj pekoče, zrahlja sir, raztaplja maslo ter vsrkava v se, kar je bilo odveč vode. Solcu se pridruži veter, včasih zelo poreden, stiče po vseh še tako skritih tržnih smeteh in — ušk! navali jih na blaženo raztopljeno maslo, sir i. t. d. In kadar ni vetra, skrbijo za smeti cestni pometalci. In če tudi teh za Maribor slovečih tvornic raznih nam neznanih bakterij in bacilov slučajno ni na licu mesta, skrbi za smeti občinstvo samo. Zgodi se pa tudi, da se nenadoma dvigne kar cel oblak prahu in smeti in pade večina te nesnage zopet na ubogo maslo in sir in olje in pecivo in druge take dobrote, ki si jih je med tem otipalo že bogzna koliko nesnažnih rok. Za isto blago v pokritih lokalih se zahteva red, to je prav. Ako bi se tudi na trgu za isto blago uvedla večja snaga, bi bilo še bolj prav.

— Hausordnung še vedno strasi po vseh lišah jugoslovnskega Maribora. Skrajni čas, da se kdo potruzi ter sestavi ob enem tudi novim razmeram primerni slovenski hišni red.

— Na pomoč beračem. V Mariboru je še iz starodavnih dni navada, da je ostal vsak petek dan — beračev. Ze na vse zgodaj zjutraj se razvija cela armada teh nesrečnežev našega družabnega reda ter si podajajo po javnih lokalih kar iz rok v roke kljuko vrat. Enemu, dvema še daš usmiljenega srca; pa dvema sledijo tretji in dvajseti in še več tekom pol ure. In če greš po ulici, srečaš isto prikazen. Bi se tej socialni prikazni ne dalo vsaj za silo odpomoči? So v Mariboru gotovi javni lokali, kjer odlične družbe v

eni uri zaigrajo in priigrajo milijone na kvartah. Ti ljudje ne plačajo nobenega davka, ko odnesejo na enem sedežu po 40 in še več lisoč od igralne mize. Če se pri nas hazardne igre, ki povzročajo toliko rodbinskih tragedij, nekam javno tolerirajo, bi bilo priporočljivo, da vsak tak dobičkar vplača gotov znesek na račun petkovih revežev. Tako ostanejo saj gosti ob takih dneh nenadlegovani. Seveda je to samo nasvet za olajšanje zla, za odpravo treba radikalnejših sredstev.

— Film za plebiscit na Koroškem. Kakor je znano, je graško kinematografsko podjetje uprizorilo na Koroškem velike komedije, ki bi se naj uporabile za kinematografske namene in agitacijo proti naši državi. Film nosi napis „Volk in Not“ in v njem se nahajajo cene, ki na nesramen in nedostojen način blatijo našo državo in naše čete na Koroškem. Pri tej komediji sta sodelovala tudi gledališki igralec Alpassy in gospa Puch-Klitsch, ki bi — minogrede omenjeno — moralo biti onečaščeno od naših častnikov. Pri neki vložnji z avtomobilom na Koroškem, kjer se je godila ta komedija, sta se ponesrečila, a zopet ozdravila. Ta, za našo državo sramotni film se bo v kratkem uprizoril v Gradcu in je baje že razprodan za celo Nemčijo. Res, dostojno orožje uporabljajo naši sosedi.

— Ureditev uradniških plač. Na sobotni seji ministrskega sveta se je obravnavalo vprašanje uradniških plač. Večina ministrov se je strinjala v tem, da je treba sprejeti načrt zakona o uradniških in tujih razdelitvi v činovne razrede, kakor je bilo predlagano z vlado Stojana Protiča. Stvar bo končno javno rešena na eni ministrski seji tekom prihodnjega tedna.

— Vesničevo sožalje. Povodom potresa, ki je bil v Italiji, je ministrski predsednik dr. Vesnič poslal italijanskemu ministrskemu predsedniku Giolittiju nastopno brzojavko: Podvizam se, da vam v imenu kraljeve vlade izrazim najgloblje sožalje do prebivalstva onega dela Italije, kjer je potres povzročil toliko žalosti in gorja ter da vas uverim o svojem spoštovanju, ki ga gojina že toliko časa. Italijanski ministrski predsednik Giolitti je odgovoril: Izraz sožalja, ki ga je vaša ekscelencija blagovolila izraziti prebivalstvu, ki je trpelo vsled potresa, me je globoko dirnil. Prosim vas, ekscelencija, da kraljevi vladi sporočite zahvalo italijanske vlade. Prosim vas hkratu, da sprejmete izraz mojega osebnega spoštovanja. Vdani vam Giolitti. — (Priobčenjemo brez komentarja. Op. ur.)

— Železniški vagoni bodo po razglasu ravnateljstva državnih železnice razsvetljeni. Vagoni osebnih vlakov dobe

Hinko Nučič:

Slovensko narodno gledališče v Mariboru.

(K otvoritvi druge redne sezone 1920-21.)

V soboto 18. t. m. otvarjamo drugič novo prerajeni Talijin hram mariborski. Ta kulturni dogodek ima za nas, obmejne Jugoslovne, ogromno značenje v splošnem, prav posebno pa še za slovenstvo Maribora. Nasi potujčeni sinovi niso do lanskega leta slišali svoje materinščine raz tega odra. Sele v lanske sezoni so se osebno prepričali in izjavili so, da vsebuje slovenski jezik prav toliko življenske sile in lepote kot drugi, ter da so lanske uprizoritve v igralskem sceničnem in režijskem pogledu celo prekašale prejšnje predstave. Taka in slična priznanja so bodrila upravo v obupnih trenutkih, ko je radi nezadostnega odziva celokupnega jugoslovnskega meščanstva gledališče zabredlo v deficit. Razne ankete, ki jih je uprava sklicevala tekom sezone, moje potovanje v Beograd, razne intervencije naših poslancev, poverjenikov, ministrov itd., da dobi naše gledališče državno subvencijo, so ostale brezuspešne. Sele generalu Maistru i prof. Voglarju se je posrečilo pridobiti ministra prosvete gosp. Sv. Pribičevića za nas, vsaj toliko, da je poslal v Maribor svojega delegata g. Milana Groha, upravnika kraljevskega pozorišča v Beogradu, da pro-

učni na licu mesta naše gledališko vprašanje. G. upravnik Groh je prisostvoval predstavi „Smrt majke Jugoviča“, ki ga je nad pričakovanje zelo zadovoljila in o kateri se je nad vse laskavo izrazil. Presenečen je bil o vbrani skupni igri, o presenetljivi disciplini vsega igralskega zbora in njega resnem umetniškem stremljenju. Ugotovil je tudi ugodno presenečenje, da je naše gledališče v Jugoslaviji prvo razumelo svojo pravo narodno misijo, ko je uprizorilo tako ogromno pesnitev v originalu. Ko je gospod delegat ministrstva, ki je dolgoleten vodja beogradskega gledališča, osebno proučil naše gledališče, je obljubil izdatno državno podporo, da se omogoči slovensko gledališče v Mariboru še v večji obliki kot doslej.

In danes? — Se nekaj dni nas deli do otvoritve nove sezone in naša dolžnost je, da se prof. Milanu Grohu zahvalimo za njegov trud, ko je postrvovalno napel vse svoje sile, da nam je osebno izposloval povišano državno subvencijo. S tem činom je ravno on omogočil razvoj našega gledališča, ki bo v bodoče poleg drame gojilo tudi muzikalne uprizoritve.

Dramski repertoire obsega razne umotvore svetovne slave in trinajst izvrsnih slovenskih del.

Gledališče je pridobilo več novih, izvrstnih in priznanih moči. — Kot dramaturg, režiser in igralec je angažovan Milan Skrbinišek, bivši ravnatelj slovenskega gledališča v Trstu in Celju. G. Skrbinišek

je obenem tudi vodja „Dramatične soles“. Z njim prihaja na naš oder močna igralska individualnost, odlični in visoko stremeci umetnik, poln ambicije in resnobe.

Kot režiser vseh glasbenih del angaževan je našemu občinstvu že dobro znani in priljubljeni spevokomik, Josip Povhe, dosedanji režiser „Narodnega gledališča“ v Ljubljani.

Damsko oboje se je tudi pomnožilo. Lucija Ožegovičeva, dosedanja operna pevka ljubljanske opere, angaževana je kot igralka in pevka na našem odru. Mlada umetnica izrazita mezzosopranistka z izbornim solanim glasom, je absolventka dunajskega konservatorija, ki pa se je obenem posvetila tudi dramski umetnosti. Angaževana je nadalje Slavica Mezgečeva, zelo talentirana igralka in pevka s prekrasnim zvonkim sopranom, dosedanja članica „Slovenskega gledališča“ v Trstu, ki je za sedaj — na žalost — pod razvalinami. Od istega gledališča angaževana je tudi mlada dramska igralka Mila Voukova, ki je že uspešno nastopila v glavnih vlogah, ter obeta tudi pri nastopih porabna moč.

Nadalje so angaževani še sledeči člani: Mario Simenc, karakterni igralec in pevec (tenor) in Rudolf Mikulič, mlad dramski igralec. Oba gospoda, ki bosta s svojim znanjem dobro spopolnjevala naš igralski ensemble, sta tudi bivša člana slovenske tržanske gledališča. Čim se reši nesrečno stanovanjsko vprašanje, dobimo iz Trsta tudi odličnega

slov. igralca Maria Silo. — Končno je se angaževan nadebudni začetnik Mirko Kaukler iz Ptuja, ki se je posvetil igralskemu poklicu.

V umetniškem oboju prejšnje sezone ni skoraj nikakšnih izprememb. Le gg. Fran Gregorin in Gustav Strniša sta odšla k ljubljanskemu gledališču, vsi drugi so ostali v Mariboru. — Novo sestavljen in angaževan je tudi gledališki zbor: 8 dam in 8 gospodov.

Gledališče bo imelo letos dve stalni suflerji in dva stalna inspicijenta.

Uprava je otvorila v nedeljo 12. sept. svojo lastno Dramatično solo. Priglasilo se je lepo število gojenk in gojencev.

Uprava namerava izdajati tudi lasten tednik „Gledališki vestnik“, ako se najde dovolj naših tvrdk, ki bi inserirale v njem. Inserate sprejema takoj gledališko tajništvo.

Tako stojimo danes tik pred otvoritvijo druge redne gledališke sezone v Mariboru. Do 9. julija t. l. ni še nihče verjel niti verjeti mogel, da bo letos mogoča otvoritev sezone v takem obsegu. Razume se po sebi, da uprava vse človek ni začela z resnimi pripravami, dokler ji ni bila državna subvencija zagotovljena. Danes so vse priprave končane. Stori se je vse, kar se je moglo. Mrzlično nagli napor je premagal vse silne ovire.

Le razsvetljava v gledališču je ostala nepremagljiva. Falska struja je že v mestu, ki bo v kratkem sijajno oskrb-

svetilke na petrolej oli olje. brzovlakov pa po možnosti razsvetljava s plinom. Skrajni čas je bil, da se vagoni ponoči razsvetijo, fatvine so bile v temi na dnevnem redu.

— Prestolonaslednik regent Aleksander se, kakor se zagotavlja v kratkem poročilu. V zakon vzame baje romunsko princeso Marijo, drugo hčerko kralja Ferdinanda, ki je stara 21 let.

— Zdravstveno stanje dr. Korošca. Docent dr. Ivan Matko javlja: Zdravstveno stanje ministra dr. Korošca jako dobro, dasiravno je bolnik še primoran, ostati v postelji. Temperatura že par dni normalna. Srce dobro; tek se povrača.

— Slavni profesor mednarodnega prava, Belgijec Ernest Nys, član belgijske akademije in stalnega mirovnega sodišča v Haagu, avtor več pravnih razprav, je prošlo nedeljo umrl. Uživil je velik ugled v Angliji, kjer je več let delal pri londonskem British muzeju.

— Pozor pred vojaškimi stražami! Z ozirom na slučaj, ki se je v ponedeljek zvečer pripetil nekemu gospodu v bližini vojaške straže, opozarjamo občinstvo: se sirašam kolikor mogoče izogibajte na daleč! Dolični gospod, ki je v ponedeljek večer šel mimo vojaških barak ob ljudskem parku bi bil kmalu postal žrtev svojega dobrega prepričanja, da mu javne poti ob barakah tudi vojaška straža ne more zabraniti. Apeliramo ob enem pa tudi na vojaške oblasti, da svoje straže ob vojaških objektih v mestu primerno pouči, da se nahajamo v Mariboru in ne kje na meji v Albaniji.

— Na Mariborski javni bolnici se je ustanovil oddelek za spolne in kožne bolezni, katerega vodstvo je prevzel primarij dr. Hugon Robič, ki je bil večletni klinični asistent na Dunaju in Gradcu.

— Promenadni koncert. Olepševalno društvo priredi ob lepem vremenu v četrtek 16. septembra ob 17.45. uro. Zadnji letošnji popoldanski koncert. — Ob nedeljah in praznikih se pa isti vrše še nadalje, dokler vreme dopušča redno ob 11. uri dopoldne.

— Poskusi z električnim tokom. Zadnje dni se preizkuša naprava za električno razsvetlavo mesta iz centrale na Fali. Poiskusi so se v splošnem dobro obnesli. Pri zadnjem poskusu so baje nagajale — podgane, ki so se trpinile v podzemelske cevi. Tako smemo upati, da se bomo do 1. oktobra v Mariboru že videli — v električni luči.

— Ruška kočja bo še nadalje ostrbovana kakor dezdat. Izletniki in turisti dobe nadalje hrano in pijačo ter lahko prenočujejo. Zaključek letne sezone

se bode pravočasno razglasil. Naznanjamo pa, da baš sedaj gradimo tretjo kočjo poleg Ruške, ki je namenjena v prvi vrsti zimskemu čuvaju, ki bode imel ključke tudi od Ruške kočje in Planinke. Na ta način bode Ruška kočja tudi čez zimo na razpolago izletnikom, ki bodo lahko tam nočevali ter dobili vino in potrebno hrano. Društveni odbor.

— Vrednostna pisma, katera ne bodo zapečateni s pečatnim voskom dobre kvalitete ter pečatom izrazitih in jasnih črk, se ne bodo sprejele na postnih uradih.

— 1000 dinarski bankovci se od 14. t. m. dalje na kolodvorskih postajah sprejemajo le proti parzu.

— Pevci in pe... pozor! Uprava Slov. narod. gledališča sprejme nemudoma še nekaj dobrih pevk in pevcev v gledališki zbor. Reflektanti naj se takoj zglašajo pri tajništvu gledališča. Oddati je še samo eno mesto prvega in eno mesto drugega basista ter dva soprana in dva alta. Plača mesečna. Pevski zbor bo zaposlen le zvečer in deloma tudi pri popoldanskih vajah.

— Abonnement v Slov. narod. gledališču. Uprava naznanja, da sprejema še nove abonente na lože in seže ter vabi vse one ki bi se hoteli abonirati, da naj se takoj priglase, ker je oddati še nekaj boljših mest, na katere bivši abonenti niso reflektirali. Želeti bi bilo, da se abonentment zaključijo še pred začetkom sezone.

— Iz pravil Jugoslovenske Maticice. Cilj „Jugoslovenske Maticice“ je pospeševanje gospodarskih in kulturnih interesov Jugoslovenov v tujini, osobito onih na zasedenem ozemlju. Svoj sedež ima Jugoslovenska Matica v Beogradu, v središču naše vlade. Potom organizacij podružnic pa razteza svoj delokrog na vse kratjestvo SHS, pa tudi na Jugoslovene izven naše države, osobito na ameriške Jugoslovene. Kot svojo glavno nalogo smatra Jugoslovenska Matica propagando za zasedeno ozemlje, da postanejo oni pod tujim jarmom ne samo briga poedincev, ampak, da ves narod ko en mož skrbi za dobrobit Primorcev, Jugoslovenska Matica zbira sredstva za kulturni in gospodarski napredek Primorcev, seznanja javnost, tudi neslovansko z njihovim življenjem ter je v vsakem pogledu njih najmočnejša moralna in dejaska opora. Društvo sestoji iz članov, vpisanih v podružnicah, ki tvorijo za vsako državno področje skupno pokrajinsko društveno enoto. Vsaka podružnica voli odposlanca v pokrajinski zbor, ki izvoli pokrajinski odbor in delegate v centralni zbor, ki izvoli centralni odbor. Poleg članarine tvorijo darovi in dohodki iz prireditvev glavno osnovo društvenega imetja. Clani so častni, dobrotniki, ki plačajo enkrat

zapreti gledališča. Dogajalo se je pa tudi, da je večkrat, posebno pri daljših igrar, ugasnila elektrika točno ob 23. uri, torej tik pred koncem predstave, ki so se morale ob svečah ali karbidovkah nadaljevati. Vse to nam grozi letos zopet, ker merodajni gospodi slov. nar. gledališče ni posebno pri sre. Razsvetljava v gledališču bi se morala popolnoma modernizirati, nabaviti bi se morali moderni reflektorji iz dunajskih ali praških tvornic. Vse bi se moralo tako preurediti, da odgovarja duhu časa. Razsvetljava na odru je poglavitna stvar za povzdigo scenerije v harmonično ubranost z zahtevami posameznih iger. To bi morali vedeti naši merodajni krogi in ukreniti vse potrebno.

H koncu bodi še omenjeno, da so lani mnogi koncerti raznih društev in voj. godbe zelo škodovali gledališču, ker so se prirejali skoro vedno na gledališke dneve. Gledališče igra letos redno ob torkih, četrkih, sobotah in nedeljah. Vsi ponedeljki in petki v sezoni so gledališki prosti dnevi, ter se tem potom slavna društva naprošajo, da prirejajo koncerte in zabave — po možnosti — le na omenjena dva dneva v tednu. Tako ne bo nepotrebnega rivaliziranja in nihče ne bo pri tem trpel škode. — Delujmo vsi skupno — rok v roki — in uspeh nam je zagotovljen.

za vselej 1000 dinarjev in redni (en dinar mesečno). Kdor podpira društvo s prispevki ne da bi pristopil kot član, postane podpornik. Član more postati vsak Jugosloven, brez razlike na spol ali starost. Manj kot 18 let stari člani nimajo ne aktivne, ne pasivne volilne pravice. Jugoslovenska Matica temelji na podružnicah, ki se osnujejo v vsakem kraju, kjer se oglasi 20 članov. Podružnice v Beogradu, Zagrebu, Ljubljani, Sarajevu, Splitu, Novem Sadu, Cetinjah in Skoblju pa nosijo naslov glavnih podružnic, ter vodijo, dokler se ne izvrši pokrajinska organizacija podružnic s pokrajinskim odborom, za celo pokrajino vse delo Jugoslovenske Maticice. Smer podružničnemu delu daje pokrajinski zbor, kjer se voli izvrševalni organ zbora, pokrajinski odbor, ki sestoji iz predsednika, dveh podpredsednikov, dveh tajnikov, blagajnika in njegovega namestnika, šest odbornikov in šest namestnikov. Po 1. juniju pa se sestane k rednemu zborovanju centralni zbor. Na tem zborovanju se zboruje o vseh načelnih vprašanjih; ki se posredno ali neposredno tičejo Jugoslovenske Maticice. Zbor voli končno centralni odbor, kima 1 tajnika in po 3 odbornike in namestnike več kot pokrajinski odbor. ki je glavna eksekutiva Maticice. Društvo preneha če tako sklenejo tri četrtine udeležencev centralnega zbora, ki imajo glasovalno pravico.

Sodišče.

Veliko vtihotapjenje našega denarja.

Pred tukajšnjim okrajnim sodiščem se vrši zanimiva obširna razprava, ki je že dosedaj podala zanimive podatke o vtihotapjenju našega denarja v Nem. Avstrijo. V St. Ilju živi veleposestnica Repnik, ki bi bila morala vsled svojega znanega protijugoslovenskega mišljenja že zdavno zginiti preko meje. Tudi ona je to želela. Skušala je zamenjati svojo posest s posestjo vpokojenega general. intendanta Pivca na Dunaju. Kupčija je bila že skoro dovršena, toda iz doslej še nepojasnjenih razlogov zopet razveljavljena. Posest Repnice je končno kupil neki Srb. Med vso to kupčijo pa je posest stalo pod državnim nadzorstvom; vlada ji je postavila nadzornikom Ulriha strokovnega učitelja na tukajšnji kmetijski šoli. Omenjeni generalni intendat je ob priliki svojih posetov v St. Ilju zvedel, da tam splošno govore, da Repnica polagoma vtihotaplja svojo imovino v Nem. Avstrijo, pri tem da ji pomagata njen brat Königshofer in neki Prebevšek, ki se peča s posredovanjem raznih kupčij in o katerem se tudi govori, da posreduje pri žigosanju avstrijskih bankovcev, ki se potem vtihotaplajo v Jugoslaviju. To je Pivec zapal tako kakor je slišal, Ulrihu kot državnemu nadzorniku čez to posest. Ulrih pa je zopet v svoji lastnosti čutil dolžnost to ovaditi deželni vladi. Prebevšek je prišel vsled tega v preiskavo. Vložil pa je zasebno obtožbo proti nadzorniku Ulrihu radi obrekovanja ozir. žaljenja časti. Ob priliki prve razprave je dr. Müller kot zastopnik tožnega Ulriha predlagal poravnavo in sicer tako, da greste stranki kratkoma domov. Prebevšek pa je zastopal stališče, da se razprava mora vršiti, ker se ne čuti prav nič prizadetega. Spričo te izjave se je razprava pričela z zaslišanjem glavne priče general-intendanta Pivca, ki je izpovedal kakor zgoraj omenjeno. Zaslišane so bile še druge priče za dokaz resnice, katerih izpovedbe so bile za obtožitelja tako obremenilne, da se je razprava morala preložiti. V prihodnji obravnavi se bo razpravljalo tudi o žigosanju bankovcev v Gradcu.

Najnovejša poročila.

Plebiscitna komisija na Koroškem proti nam. — Slovenska dežel. vlada odstopila.

Ljubljana, 15. sept. Ljubljana. dopisni urad objavlja: Na včerajšnji seji je plebiscitna komisija v Celovcu sklenila, da se ima naša vojska umakniti iz cone A, ne da bi se poprej ali istočasno umaknilo talijansko vojaštvo z avstrijskega ozemlja

na Koroškem, dalje da se ima umakniti tudi vse aktivno orožništvo, ki ni rodom iz Koroške in končno, da se ima suspendirati do plebiscita izvajanje nadzorstva nad veleposestvi. Z ozirom na to je Deželna vlada v izvanredni seji danes dopoldne sklenila, podati svojo demisijo.

Razmejitvena komisija.

Maribor, 15. septembra. Ententni člani razmejitvene komisije so se danes odpeljali v Beograd, da se tamkaj predstavijo naši vladi. Ker bodo več dni odsotni, se tekoci teden ne bo vršila nobena seja več; pač pa se delo tehničnih odsekov intenzivno nadaljuje.

Zakon o mirovni pogodbi z Bolgarijo sprejet.

LDU Beograd, 14. septembra. Na današnji seji narodnega predstavništva je bil z veliko večino sprejet zakon o mirovni pogodbi z Bolgarijo.

Vspehi konference v Aix les Bains.

DKU Pariz, 13. september. V skupni izjavi, ki je bila objavljena koncem konference med Giolittijem in Millerandom, se naglašja, da je za ohranitev miru med narodi potrebna izpolnitev vseh mirovnih dogovorov. Pred vsem je treba gledati na te, da se prepreči nadaljne krvoprelitje med Rusi in Poljaki in da se napravi sovražstvu turških nacionalistov konec. Cilj antante naj bode, da varujemo etnografske meje Poljske in njeno neodvisnost in prostost.

Izrazilo se je nadalje upanje, da bode Poljska upoštevala pri mirovnih pogajanjih spoštovanje neodvisnosti drugih držav. Garantira naj se turške dogovore v Sevresu, ravnotako tudi prijateljsko delovanje Francije in Italije v Mali Aziji. Vspešen mir se doseže le z normalnimi stiki z Rusijo in z rešitvijo jadranskega vprašanja. Varuje naj se ugled trgovske prostosti Italije in Francije napram Rusiji, in da se obnovi zopet normalno življenje.

DKU Pariz, 14. sept. (Havas.) Po sestanku v Aix les Bains je imel Take Jonesku razgovor z Giolittijem in Millerandom, v katerem se je obravnavalo o pomenu in smislu male antante. Politika male antante je popolnoma defenzivnega pomena. Take Jonesku je vprašal Milleranda, ali odobrava to politiko. narkar je zadnji potrdil. Na vprašanje Take Joneska, kje naj bi bil sedež donavske komisije, je rekel Millerand, naj se sedež menja od časa do časa, da ne bo kdo prikrašan. Končno je omenil Take Jonesku, da bodo vse države, katere pripadajo mali antanti, imele najboljše stike z Nemško Avstrijo.

DKU Pariz, 14. sept. (Havas.) V razgovoru z poročevalcem „Petit Journala“ je opomnil Paderevski, da ne stopi Poljska v nobeno zvezo, katere temeljni nalog ne bi bila popolna zvestoba in hvaležnost napram Francije.

Demobilizacija litvinskih čet.

DKU Rim, 14. sept. Po poročilih iz Rige je zaukazal litvinski poveljnik radi podpisa miru s sovjetsko vlado splošno demobilizacijo.

Genfska konferenca — preložena.

DKU Pariz, 14. sept. Genfska konferenca se je preložila brez določbe termina.

Velikanski požar v nemškem premo-govniku.

DKU. Berlin, 14. septembra. Listi javljajo iz Hamburga: Včeraj zvečer je nastal v nemškem premogovniku v India-quai požar, ki je v najkrajšem času zavzel velikanske dimenzije. Domneva se, da gre za požig. Dosedaj znaša škoda že čez 1½ milijona mark.

Konferenca v Rigi.

DKU Moskva, 14. sept. (Brezščno.) Rusko-finska delegacija je dospela danes zjutraj v Rigo; Poljska dospe 16. t. m.

Prekinjena rusko-angleška pogajanja?

DKU London, 13. septem. (Reuter.) V pismu na različne parlamentarje je izjavil Kamenew, da izgleda izjava Lloyda Georgeja kot prekinjenje rusko-britskih pogajanj. Kamenew predbaciva Lloydu Georgeju, da je on to že dolgo želel.

